

VVE-RAPPORT

RAPPORT VAN HET ONDERZOEK IN HET KADER VAN DE VOOR- EN VROEGSCHOOLSE EDUCATIE

PEUTERSPEELZAAL TWEKKIE BASISSCHOOL TWEKKELERVELD

Peuterspeelzaal	: Tweekie
Basisschool	: Tweekelerveld
Brinnr.	: 17 LM
Plaats	: 7521 DB Enschede
Onderzoeksnummer	: 13624 + 13623
Documentnummer	: 3040328
Datum onderzoek	: 29-11-2010
Datum vaststelling rapport	: 10 februari 2011

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

1. INLEIDING

Dit rapport is het verslag van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). VVE is bedoeld voor jonge kinderen die onvoldoende zijn toegerust voor een soepele instroom in groep 3 van het basisonderwijs, waardoor ze grote kans lopen om achterop te raken.

In dit rapport worden de volgende onderwerpen besproken:

- De voorwaarden van VVE
- De ouders
- De kwaliteit van de educatie
 - Het VVE-programma, zoals dat wordt aangeboden
 - Het pedagogisch klimaat
 - Het educatief handelen
- De ontwikkeling, zorg en begeleiding
- De kwaliteitszorg
- De doorgaande lijn tussen de voor- en vroegschool
- De resultaten van VVE

Elk van de VVE-kwaliteitsaspecten is uiteengelegd in indicatoren. Als een indicator beoordeeld wordt, gebeurt dat doorgaans met de volgende oordelen:

1. Staat in de kinderschoenen: verbeteringen zijn dringend nodig
Deze kwalificatie geeft aan dat er écht iets verbeterd dient te worden.
2. Enigszins ontwikkeld: verbeteringen zijn wenselijk
Deze kwalificatie geeft aan dat het wenselijk is dat iets verbeterd wordt.
3. Voldoende
4. Goed ontwikkeld: een voorbeeld voor anderen
Deze kwalificatie geeft aan dat dit aspect in orde is, en wel op een zodanige manier dat andere voor- en/of vroegscholen hiervan kunnen leren.

Opbouw van het rapport

Hoofdstuk 2 beschrijft het totaalbeeld van het onderzoek. De beoordeelde onderwerpen (indicatoren) staan in hoofdstuk 3, met eerst de oordelen en daarna een toelichting als dat nodig is. Als er op basis van dit onderzoek afspraken gemaakt zijn, staan die in hoofdstuk 4.

Groepsinformatie peutergroepen:

Aantal peuters in groep a: 15, waarvan 15 doelgroeppeuters
Aantal peuters in groep b: 16, waarvan 0 doelgroeppeuters

Groepsinformatie kleutergroepen:

Aantal kleuters in groep a: 13, waarvan 2 doelgroepkleuters
Aantal kleuters in groep b: 16, waarvan 12 doelgroepkleuters
Aantal kleuters in groep c: 14, waarvan 8 doelgroepkleuters

Context:

Voorschool en vroegschool zijn gehuisvest in het gebouw van basisschool Tweekelerveld. Op de voorschool komt 50% van de peuters voor VVE in aanmerking. De basisschool telt 56% gewichtenleerlingen. De basisschool is een gecertificeerde BOOM-school. BOOM staat voor Beter Onderwijs Op Maat.

2. HET TOTAALBEELD

De inspectie constateert dat de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) op peuterspeelzaal Tweekkie en basisschool Tweekkelerveld over het geheel genomen van voldoende kwaliteit is. Wel zijn op enkele kwaliteitsaspecten onderlinge verschillen die nog overbrugd dienen te worden. Tussen de voor- en vroegschool is sprake van structurele en formele samenwerking. Deze samenwerking heeft geleid tot afstemming op vooral organisatorisch gebied.

Uit het kwaliteitsprofiel blijkt dat de condities bij de voor- en vroegschool merendeels op orde zijn. Op een aspect van de condities heeft de inspectie een afspraak gemaakt over het nakomen van de wettelijke verplichting om te beschikken over een recent GGD-rapport.

Het kwaliteitsaspect Ouders is op meerdere indicatoren als voldoende gewaardeerd. Herkenbaar zijn de adequate informatie naar ouders en de inspanningen om hen te betrekken bij ontwikkelingsstimulerende activiteiten. Tegelijkertijd vraagt de wijze waarop de peuterspeelzaal de ouders informeert over de ontwikkeling van hun kind nadere aandacht. Dit geldt ook voor de uitwerking van een gericht ouderbeleid en voor de inhoud van de intake. Op zowel voor- als vroegschool kan dit nog aan kwaliteit winnen.

In de uitvoering van VVE is op het merendeel van de indicatoren voldoende kwaliteit aangetroffen. Het pedagogisch handelen kenmerkt zich door een respectvolle omgang met kinderen, waarbij duidelijke gedragsgrenzen worden gesteld. Ook bevorderen leidsters en leerkrachten de sociale vaardigheden en stimuleren zij de zelfstandigheid van de kinderen.

In het educatief handelen is tevens zichtbaar dat aandacht is voor gerichte taalactiviteiten en laten leidsters en leerkrachten een responsieve houding. Zij bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag en verrijken het spelen en werken van de kinderen met gerichte interventies.

Vier indicatoren vragen nog versterking in kwaliteit. Dit geldt allereerst voor de uitwerking van de planning van het aanbod. De weekplanning is te globaal opgesteld om te kunnen spreken van een planmatige doelgerichte planning. Het tweede verbeterpunt is vastgesteld bij de inrichting van de speel-leeromgeving. De inspectie stelt vast dat een kritische reflectie noodzakelijk is om de inrichting zodanig te verrijken dat spelervaringen verbreed en verdiept kunnen worden.

Voor de peuterspeelzaal geldt tevens dat meer inzicht geboden kan worden in de onderlinge afstemming tussen de leidsters. Ook vraagt de afstemming van activiteiten op verschillen in ontwikkelingsbehoefte van individuele kinderen nog nadere uitwerking.

De kwaliteit van de kwaliteitszorg is op de vroegschool op alle aspecten in voldoende mate aangetroffen. De inspectie stelt vast dat binnen de reguliere kwaliteitszorg gericht aandacht is voor VVE. Systematische bewaking en maatregelen om de kwaliteit van VVE te behouden en zonodig te verbeteren zijn dan ook in voldoende mate herkenbaar.

In de voorschool is aan de zorg voor kwaliteit nog niet voldoende vorm en inhoud gegeven. De aansturing op dit gebied is door Alifa in gang gezet en biedt kansen op versterking van kwaliteit.

De samenwerking tussen peuterspeelzaal Tweekkie en basisschool Tweekkelerveld heeft geleid tot gecoördineerde activiteiten op het gebied van VVE. Dit heeft positieve gevolgen voor het aantal peuters dat doorstroomt naar de basisschool en de wijze waarop de overdracht plaatsvindt. De samenwerking biedt tevens mogelijkheden tot een verdere inhoudelijke afstemming en het realiseren van een doorgaande lijn. Een dergelijke afstemming in beleid gericht op het aanbod, de omgang met ouders, het pedagogisch en educatief handelen en interne zorgactiviteiten is nog niet tot stand gekomen.

De beoordeling van de resultaten van VVE heeft de inspectie achterwege gelaten omdat op gemeentelijk niveau nog geen afspraken zijn gemaakt.

De directie van basisschool Tweekkelerveld en de leidinggevende van peuterspeelzaal Tweekkie herkennen zich in het geschetste beeld en zijn voornemens de verbeterpunten op te pakken. De inspectie heeft voldoende vertrouwen in de verdere ontwikkeling.

3. DE OORDELEN MET EEN TOELICHTING ALS DAT NODIG IS

A CONDITIES		Twekkie	Twekkelerveld
A0.1 Er is een recent GGD-rapport beschikbaar		1	
A0.2 In het rapport zijn de basisvoorwaarden voor voorschoolse educatie getoetst		-	
A1 Een integraal VVE-programma			
A1.1 Naam/namen van programma(s)		Twekkie: Piramide vernieuwde versie	
		Twekkelerveld: Piramide oude versie	
A1.2 Wat is de kwaliteit van het programma?		3	3
A2 De groepsgrootte voldoet aan de maximumeisen (voorschool)		3	-
A3 Leidster - kind ratio ("dubbele bezetting")		3	-
A4 Voldoende VVE-tijd			
A4.1 De peuters bezoeken de voorschool gedurende voldoende tijd (per week)		3	-
A4.2 Wat is doorgaans de beginleeftijd voor VVE?		Twekkie: 2 jaar	
A5 Kwaliteit beroepskrachten			
A5.2 Alle beroepskrachten zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding)		3	3
A5.3 Alle beroepskrachten spreken voldoende Nederlands		3	3
A5.4 Alle beroepskrachten zijn toereikend geschoold (voor het vve-programma)		3	3
A5.5 Er is een jaarlijks VVE-opleidingsplan		3	-

De inspectie heeft vastgesteld dat op de peuterspeelzaal geen recent GGD-rapport aanwezig is. De gemeente heeft tot 2009 aan de GGD opdracht gegeven inspecties uit te voeren. In 2010 heeft dit geen vervolg gehad. De reden die de GGD aangeeft voor het niet inspecteren is dat geen landelijk toetsingskader is vastgesteld conform de wet OKE. De GGD-inspecties zijn de verantwoordelijkheid van de gemeente en liggen buiten de invloedssfeer van Alifa. Wel meldt Alifa dat op korte termijn afspraken worden gemaakt tussen gemeente, Alifa en GGD om de inspecties zo spoedig mogelijk te hervatten. Dit heeft inmiddels plaatsgevonden en de inspecties zullen vanaf half maart gepland gaan worden (A0.1).

Het aanbod is als voldoende gewaardeerd. Wel vraagt dit nadere aandacht omdat de basisschool werkt met de oude versie van Piramide. Zij heeft zich nog niet beraden over het feit dat de peuterspeelzaal met ingang van 1 augustus 2010 met de vernieuwde versie van Piramide werkt (A1.1).

De inspectie heeft vastgesteld dat de basisschool bewust kiest om de groepsgrootte in de kleutergroepen niet boven de 16 leerlingen te laten komen. Alle leerkrachten onderschrijven en ondersteunen deze beleidskeuze. De inspectie heeft de indicator die uitgaat van dubbele bezetting, daarom niet gewaardeerd (A.3).

B OUDERS	Twekkie	Twekkelerveld
B1 Gericht ouderbeleid	2	2
B2 Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd	3	3
B3 Intake	2	2
B4 Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen	3	3
B5 Participatie in VVE-activiteiten in de voor/vroegschool	3	3
B6 Informeren over de ontwikkeling van hun kind	2	3
B7 Rekening houden met de thuistaal	3	3

De ouderpopulatie van de voor- en vroegschool kent een grote verscheidenheid in kenmerken. Desondanks beschikken de voor- en vroegschool niet over een analyse van de ouderpopulatie, op basis waarvan en op basis van wensen van ouders en eigen doelstellingen een gericht ouderbeleid kan worden geformuleerd (B1).

De intake voor de peuterspeelzalen wordt door Alifa centraal verzorgd. Het intakeformulier is vrijwel uitsluitend gericht op organisatorisch relevante informatie. Hierdoor hebben de leidsters bij de plaatsing van een peuter geen informatie over ontwikkelings- en kindkenmerken. Ook is niet bekend welke wijze van opvoeden ouders hanteren en de ontwikkeling stimuleren. Ook de vroegschool vraagt vooraf niet expliciet naar deze informatie daarom is deze indicator voor beide niet als voldoende gewaardeerd (B3).

De inspectie stelt vast op basis van documenten, gesprekken met leidsters en ouders dat het informeren van ouders over de ontwikkeling van hun kind een verbeterpunt is voor de peuterspeelzaal. De ouders waarmee is gesproken geven aan dat zij hier zelf naar moeten vragen. Overigens geven zij wel aan dat zij tevreden zijn over de wijze waarop zij dan door de leidsters worden geïnformeerd (B6).

C KWALITEIT VAN DE UITVOERING VAN VVE	Twekkie	Twekkelerveld
C1 Kwaliteit van de educatie: het aangeboden programma		
C1.1 Een integraal VVE-programma	3	3
C1.2 Werken met een doelgerichte planning	2	2
C1.3 Het aanbod gericht op de taalontwikkeling is voldoende dekkend	3	3
C1.4 Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd	3	3
C2 Kwaliteit van de educatie: het pedagogisch klimaat		
C2.1 Het pedagogisch handelen van de leidsters/leerkrachten is respectvol	3	3
C2.2 De leidsters/leerkrachten hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen	3	3
C2.3 De leidsters/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen	3	3
C2.4 De leidsters/leerkrachten tonen respect voor de autonomie van het kind	3	3
C2.5 De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend	2	2
C3 Kwaliteit van de educatie: het educatief handelen		
C3.1 Het educatief handelen van beide leidsters/leerkrachten is goed op elkaar afgestemd	2	3
C3.2 Er worden effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd	3	3
C3.3 De leidsters/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen	3	3
C3.4 De leidsters/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken	3	3
C3.5 De leidsters/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen	3	3
C3.6 Het gedrag van de leidsters/leerkrachten met de kinderen is responsief	3	3
C3.7 De leidsters/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen	2	3

Het merendeel van de indicatoren dat gericht is op de kwaliteit van de uitvoering van voor- en vroegschoolse educatie is als voldoende gewaardeerd. Vier indicatoren vormen nog een ontwikkelpunt.

Dit geldt allereerst voor de uitwerking van een doelgerichte planning. De huidige weekoverzichten bevatten uitsluitend een opsomming van activiteiten. Waartoe deze activiteiten moeten leiden is niet inzichtelijk. Ook is onvoldoende bewaking of sprake is van een evenredig aanbod gericht op de sociaal-emotionele ontwikkeling, motorische ontwikkeling en taal- denkontwikkeling. Daar is onvoldoende onderscheid gemaakt in de planning naar doelen voor de hele groep en doelen specifiek voor VVE-kinderen (C1.2).

Een tweede aandachtspunt vormt de inrichting van de lokalen en speelleerimte. Op beide instellingen geeft de wijze waarop de ruimte is ingericht een rommelige en onoverzichtelijk indruk. Er zijn weinig echte materialen aanwezig die aansluiten bij de belevingswereld van kinderen, beperkte mogelijkheden voor de senso-motorische ontwikkeling en er zijn geen voor de kinderen herkenbare voorwerpen uit de eigen cultuur aanwezig. Daarbij bieden de ingerichte hoeken weinig mogelijkheden om ervaringen te verbreden en te verdiepen (C2.5).

Voor de peuterspeelzaal geldt dat de leidsters de afspraken over de onderlinge taakverdeling meer inzichtelijk kunnen maken waardoor het handelen in de groep afgestemd kan worden. Het is nu niet helder of planning en doelen overeenkomen met de uitvoering en op welke wijze de peuters extra activiteiten in het kader van VVE krijgen aangeboden (C3.1).

Ook vraagt de afstemming van activiteiten op verschillen tussen de individuele kinderen nadere uitwerking. De leidsters volgen de kinderen merendeels intuïtief en helpen waar nodig. Er is echter onvoldoende zichtbaar dat het gericht ondersteunend handelen gebaseerd is op observaties en een daarop afgestemde activiteit (C3.7).

D ONTWIKKELING, BEGELEIDING EN ZORG	Twekkie	Twekkelerveld
D1 Ontwikkeling, begeleiding en zorg binnen de groep		
D1.1 Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen	3	3
D1.2 De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind	2	3
D1.3 De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg	2	3
D1.4 Specifieke aandacht bij de begeleiding en zorg voor de taalontwikkeling	3	3
D2 Ontwikkeling, begeleiding en zorg in de bredere zorgketen		
D2.1 Leidsters/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. vroegschool niet kan leveren, en van de aard van die zorg	3	3
D2.2 Leidsters/leerkrachten melden kinderen aan voor externe zorg wanneer de voor- resp. vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren	3	3
D2.3 De leidsters/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden	3	3

In de reguliere zorg- en begeleidingsactiviteiten is de aandacht voor extra zorg naar de kleuters in het kader van VVE in voldoende mate zichtbaar. Op de peuterspeelzaal is dit het geval wanneer sprake is van vroegtijdige signalering. De peuterspeelzaal hanteert, evenals de leerkrachten van de groepen 1 en 2, een (peuter)volgsysteem. Een daarop aansluitende analyse en het vaststellen van de extra zorg die betreffende peuters nodig hebben is nog niet in beeld gebracht. Een planmatige uitwerking van begeleiding van kleine groepen peuters of individuele kinderen is nog geen routine. Ten gevolge hiervan is er ook geen evaluatie van de aangeboden zorg mogelijk. Daarom zijn beide indicatoren als ontwikkelpunt benoemd (D1.2 en 1.3).

E KWALITEITSZORG BINNEN DE VOOR- C.Q. VROEGSCHOOL	Twekkie	Twekkelerveld
E1 Er is VVE-coördinatie in de voor- c.q. vroegschool	2	3
E2 De voor- c.q. vroegschool evalueert de kwaliteit van VVE regelmatig	2	3
E3 De voor- c.q. vroegschool evalueert de opbrengsten van alle kinderen	2	3
E4 De voor- c.q. vroegschool formuleert op basis van evaluaties verbetermaatregelen en voert die aantoonbaar en planmatig uit	2	3
E5 De voor- c.q. vroegschool borgt de kwaliteit van haar educatie	2	3
E6 In de kwaliteitszorg van de basisschool wordt ook specifiek naar VVE gekeken		3

De kwaliteitszorg op de peuterspeelzaal staat nog in de kinderschoenen. Dit verklaart waarom de onderliggende indicatoren nog niet in voldoende mate zijn aangetroffen. Alifa heeft ontwikkelingen op dit gebied in gang gezet: de lijnen voor een gericht kwaliteitsbeleid zijn uitgezet en verantwoordelijkheid voor de uitvoering en evaluatie is belegd binnen de organisatie. Dit biedt perspectief op verbetering van dit kwaliteitsaspect (E1, E2, E3, E4 en E5).

De kwaliteitszorg op de basisschool is op orde, waarbij ook specifiek de kwaliteit van VVE onder de loep wordt genomen (E6).

F DOORGAANDE LIJN	Twekkie	Twekkelveld
F1 Er is VVE-coördinatie tussen de voor- en vroegschool	3	3
F2 Voldoende kinderen stromen door naar een vroegschool	3	3
F3 De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht	3	3
F4 Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	2	2
F5 Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	2	2
F6 De manier om met ouders om te gaan op de voor- en de vroegschool is op elkaar afgestemd	2	2
F7 De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd	2	2

De coördinatie van VVE tussen voor- en vroegschool is belegd bij een van de leerkrachten van de basisschool waarbij de taak is gericht op onderlinge afstemming en het realiseren van een doorgaande lijn. Effecten zijn zichtbaar in de warme overdracht van de peuterspeelzaal naar de basisschool, waarbij ook na de overdracht contact blijft bestaan over de ontwikkeling van het kind (F3). Effecten zijn eveneens zichtbaar in de doorstroom van peuters naar de basisschool. Veel ouders zien peuterspeelzaal en basisschool als één geheel. De ouders benaderen regelmatig de directeur van de basisschool wanneer zij hun kind willen opgeven voor de peuterspeelzaal. Het merendeel van de kinderen stroomt dan ook door (F2).

Om de doorgaande lijn te realiseren nemen de leidsters van de peuterspeelzaal één keer per jaar deel aan een studiedag van de basisschool. Dit is een gunstig perspectief om ook een inhoudelijke afstemming te realiseren. Op dit moment is dit beperkt en zijn bescheiden stappen gezet op het gebied van het aanbod. Dit vraagt echter nog de nodige verdieping om de inhoud af te stemmen. Dit geldt ook voor de afstemming van het pedagogisch en educatief handelen, de omgang met ouders en voor de interne zorg en begeleiding (F4 tot en met F7).

G OPBRENGSTEN VAN VVE	Twekkie	Twekkelveld
G1 De resultaten worden gemeten conform de afspraken	3	3
G2 De resultaten zijn van voldoende niveau	-	-
G3 Verlengde kleuterperiode	-	3

De voor- en vroegschool brengen de resultaten, in termen van opbrengsten, respectievelijk in beeld met de Cito-toets voor Peuters (alleen afgenomen bij VVE-leerlingen) en de Cito-toetsen Taal voor kleuters en Ordenen. Daarnaast maakt de vroegschool in alle groepen jaarlijks een sociogram (G1).

Op gemeentelijk niveau zijn geen afspraken gemaakt over de resultaten. Daarom beoordeelt de inspectie deze indicator niet (G2).

De school heeft beleid geformuleerd voor een verlengde kleuterperiode. Het aantal kleuters waarop dit van toepassing is, overschrijdt de landelijke norm niet (G3).

4. Vervolgafspraken.

Het bezoek geeft op één aspect van de condities aanleiding voor het maken van een vervolgafpraak. De inspectie treedt in overleg met de gemeente om na te gaan of de controle door de GGD doorgang heeft gevonden.